

Perustuslakivaliokunta

Lakialoite laiksi eduskunnan turvatoimista

Hallintovaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Lakialoite laiksi eduskunnan turvatoimista (LA 22/2025 vp): Asia on saapunut perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava hallintovaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- valiokuntaneuvos Sami Manninen, eduskunnan kanslia
- turvallisuuskesimies Aleksi Hosioja, eduskunnan kanslia
- esittelijäneuvos Jarmo Hirvonen, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- professori Tuomas Ojanen
- professori Veli-Pekka Viljanen

LAKIALOITE

Aloitteessa ehdotetaan säädettäväksi uusi laki eduskunnan turvatoimista. Sillä on tarkoitus korvata turvatoimista eduskunnassa annettu voimassa oleva laki.

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1.1.2026.

Lakialoitteeseen sisältyy lakiehdotuksen suhdetta perustuslakiin ja säätämisjärjestystä koskeva jakso. Lakialoitteessa esitetyn käsityksen mukaan lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämismenettelyssä. Lakialoitteessa on pidetty suotavana, että perustuslakivaliokunta antaisi asiasta lausunnon.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

(1) Lakialoitteessa ehdotetaan tarkistettavaksi eduskunnan turvatoimista annetun lain sääntelyä muun muassa turvatoimilain alueellisesta ja henkilöllisestä soveltamisalasta,

Valiokunnan lausunto PeVL 54/2025 vp

henkilöntarkastuksen tekemisen sallituista tavoista, posti- ja muun lähetyksen tarkastamisesta, henkilön poistamisesta turvatoimialueelta, teknisestä valvonnasta ja voimankäyttövälineistä. Ehdotus sisältää myös uusia säännöksiä miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumisesta ja henkilösuojaustehtävästä. Lakialoite sisältää arvioinnin lakiehdotuksen suhteesta perustuslakiin ja säätämisyjärjestyksestä, jossa on arvioitu esitystä asianmukaisesti siihen liittyvien perustuslain säännösten kannalta. Perustuslakivaliokunta voi pääpiirteissään yhtyä lakialoitteessa esitettyyn. Valiokunta kuitenkin kiinnittää huomiota eräisiin valtiosääntöoikeudellisiin seikkoihin lakialoitteessa sanottua täydentäen ja korostaen.

(2) Lakialoitteen arvioinnissa on merkityksellistä, että Suomen valtiojärjestyksen perusteisiin kuuluvat Suomen valtiojärjestyksen rakentuminen edustuksellisen demokratian varaan ja eduskunnan asema ylimpänä valtioelimenä (PeVL 14/2018 vp, s. 10). Voimassa oleva eduskunnan turvatoimista annettu laki on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVM 3/2008 vp). Perustuslakivaliokunnan mukaan on selvää, että turvatoimialueeseen kuuluva eduskunnan kiinteistöjen ja sen hallinnassa olevien muiden tilojen välitön läheisyys on arvioitava toisin kuin aiemmin esillä olleissa arviointiasetelmissa (PeVM 3/2008 vp, s. 3/I). Perustuslakivaliokunnan mukaan erityisenä syynä tuli ottaa huomioon eduskunnan turvallisuustarve ja merkitys ylimpänä valtioelimenä samoin kuin Eduskuntatalon symboliarvo ja koko (vrt. PeVL 1/2008 vp, s. 3/I). Perustuslakivaliokunnan mielestä käsillä olevan lakiehdotuksen arviointi on syytä kiinnittää edelleen siihen lähtökohtaan, että lain tarkoituksena on suojata eduskunnan toimintaa ja huolehtia turvallisuuden ja järjestyksen säilymisestä eduskunnassa ja eduskunnan kiinteistöissä toimivissa eduskunnan virastoissa. Perustuslakivaliokunnan mielestä lakiehdotuksen arvioinnissa on merkitystä sillä, että sääntelyssä on kyse erityislaatuisesta ylimmän valtioelimen toiminnan turvaamista koskevasta sääntelystä.

(3) Voimassa olevaa turvatoimista eduskunnassa annettua lakia ei sen nimenomaisen säännöksen mukaan sovelleta kansanedustajiin. Lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentin mukaan kansanedustajaan sovelletaan lain säännöksiä teknisestä valvonnasta ja erityisten turvatilojen valvonnasta. Aloitteen perustelujen mukaan (s. 30) lain 15 §:ssä tarkoitettua jatkuvaluontoista teknistä valvontaa ei ole mahdollista toteuttaa niin, että sen kohteena olisivat vain esimerkiksi eduskunnassa vierailevat henkilöt. Ehdotetun 16 §:n säännös erityisten turvatilojen valvonnasta on perustelujen (s. 30) mukaan puolestaan tarkoituksensa puolesta välttämätöntä ulottaa myös kansanedustajiin. Perustuslakivaliokunnan mielestä näiden säännösten soveltamisen ulottaminen kansanedustajiin ei merkittäväällä tavalla puutu edustajien toimintaan eikä muodosta perustuslain 30 §:ssä tarkoitettua estettä edustajantoimen hoitamiselle.

(4) Esitykseen sisältyy voimassa olevaan sääntelyyn nähden uusi säännösehdotus henkilösuojaustehtävistä. Esitetyn 18 §:n mukaan henkilösuojaustehtävän edellytyksenä on, että kyse on erityistä suojelua tarvitsevan kansanedustajan tai eduskunnan vieraan turvallisuudesta. Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että henkilösuojaustehtävän suorittaminen edellyttää sitä, että tilanteessa on tunnistettu nimenomainen kansanedustajan tai eduskunnan vieraan erityisen suojelun tarve ja eduskunnan turvallisuusjohtajan nimenomainen päätös henkilösuojaustehtävästä (ks. aloitteen s. 25). Ehdotetun 18 §:n alueellisen soveltamisalan osalta perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että ehdotetun lain 2 §:n 3 momentin soveltamisalasäännös on kirjoitettu lakiehdotuksen 18 §:n kannalta arvioituna melko väljästi.

Valiokunnan lausunto PeVL 54/2025 vp

Ehdotetun soveltamisalasäännöksen mukaan lain säännöksiä henkilösuojaustehtävästä sovelletaan myös muualla Suomessa kuin turvatoimialueella tai tilapäisellä turvatoimialueella, eikä kyseinen säännösehdotus tällaisenaan sisällä tosiasiassa lainkaan alueellista rajausta. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan lähtökohtaisesti poliisille kuuluvien tehtävien osoittaminen muulle viranomaiselle on poikkeuksellista ja edellyttää erityisiä perusteita (esim. PeVL 67/2016 vp, s. 3).

(5) Perustuslakivaliokunnan saaman selvityksen mukaan eduskunnan turvatoimista annettavaan lakiin sisältyvän henkilösuojaustehtävän ei ole tarkoitus muuttaa tätä lähtökohtaa. Perustuslakivaliokunnan mielestä sääntely-yhteys huomioiden ei ole valtiosääntöisiä esteitä sille, että lakiehdotuksen 18 §:n mukaisia henkilösuojaukseen kuuluvia tehtäviä suoritetaan myös muualla maassa kuin ehdotetussa laissa tarkoitetuilla turvatoimialueilla. Perustuslakivaliokunnan mielestä kuitenkin hallintovaliokunnassa on valtiosääntöisistä syistä vielä syytä arvioida mahdollisuuksia täsmentää henkilösuojaustehtäviä koskevien toimivaltuuksien asiallista soveltamisalaa. Täsmennystä puoltaa se, että yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen valtakunnan alueella on poliisilain mukaan ensisijaisesti poliisiviranomaisten tehtävä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Perustuslakivaliokunta esittää,

että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Helsingissä 28.11.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Heikki Vestman kok
varapuheenjohtaja Wille Rydman ps
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Teemu Keskisarja ps
jäsen Johannes Koskinen sd
jäsen Jarmo Lindberg kok
jäsen Mats Löfström r
jäsen Mira Nieminen ps
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Onni Rostila ps
jäsen Ville Skinnari sd
jäsen Henrik Vuornos kok
jäsen Johannes Yrttiaho vas

Valiokunnan lausunto PeVL 54/2025 vp

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Koskentausta